

С. Биковських, Ю. Курілова,
науковий керівник – канд. екон. наук С.В. Башлай,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Сьогодні на різних рівнях тривають серйозні дискусії з приводу рівня відкритості вітчизняного банківського ринку для іноземного капіталу. При цьому одним із основних дискусійних питань є вже не сама присутність іноземних банків, а межі цієї присутності. Співвідношення позитивних та негативних моментів залежить також і від форм присутності іноземного капіталу в країні.

Метою дослідження став аналіз основних принципів припливу іноземного капіталу у вітчизняну банківську систему, вивчення позитивних та негативних наслідків цього явища, формулювання пропозицій щодо захисту інтересів вітчизняних банків.

Доцільність присутності іноземного капіталу в банківській системі України зумовлено об'єктивними потребами:

- збільшення обсягів та підвищення якісного рівня кредитування;
- підвищення міжнародного фінансового рейтингу країни;
- підвищення капіталізації української банківської системи;
- прискореного розвитку фінансових ринків;
- використання сучасних технологій банківського менеджменту та ін.

Крім того, надходження іноземного капіталу може сприяти зменшенню корупції, легалізації заробітної плати та відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів страхування вкладів та депозитів.

Водночас залучення іноземного капіталу несе й серйозні проблеми не лише для банківської системи, а й для вітчизняної економіки (передусім її галузевої структури) та економічної безпеки держави в цілому.

Необхідно відзначити, що останнім часом спостерігається збільшення кількості банків з іноземним капіталом та частки іноземного капіталу у загальному зареєстрованому статутному капіталі діючих банків України. Так у 2006 році питома вага присутності збільшилася з 19,5 до 27,6 %. У свою чергу розмір статутного капіталу банків з іноземним капіталом збільшився на 6,5 млрд. грн., у тому числі зі 100 % капіталом майже на 1 млрд. грн. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка окремих показників банків України з іноземним капіталом

Роки (станом на кінець)	Загальна кількість зарєєстрованих банків в Україні	Кількість діючих банків	Кількість банків за участю іноземного капіталу	Кількість банків зі 100 % іноземним капіталом	Частка банків з іноземним капіталом	Частка банків зі 100 % іноземним капіталом
2000	195	153	22	7	14,4	4,6
2001	189	152	21	6	13,8	3,9
2002	182	157	20	7	12,7	4,5
2003	179	158	19	7	12,0	4,4
2004	181	160	19	7	11,9	4,3
2005	186	165	23	9	13,9	5,5
2006	193	170	35	13	20,6	7,6

Іноземний капітал в Україні представлений 16 країнами. Найбільшу частку становить капітал таких країн: Австрії, Франції, Італії та Росії, участь яких в банківському секторі України становить близько 15-20 %.

Банки з іноземним капіталом мають кращу якість наданих кредитів, ніж банки України в цілому. Частка проблемних кредитів у загальному обсязі наданих кредитів зазначених банків становить 2 % (по системі – 2,2 %). Нижча частка й негативно класифікованих кредитів – 2,6 % (по системі 4,2 %).

Основними мотивами входження іноземних банків на східно- та центральноєвропейські ринки були ринкові (захоплення нових ринків та отримання більших прибутків) та регуляторні фактори. Ділова стратегія поведінки іноземних банків мала схожий характер у Чехії, Угорщині та Польщі. Іноземний капітал підтримував перш за все діяльність іноземного бізнесу. Пізніше основним мотиваційним фактором стало одержання ринкових переваг.

Реалізація визначених заходів дасть змогу нейтралізувати та мінімізувати негативні наслідки збільшення частки іноземного капіталу в банківській системі України, а також скористатися перевагами такої присутності для подальшої розбудови національної економіки, зміцнення грошово-кредитного ринку та загалом фінансової системи країни.